تحولات نرخ ارز، بدهی‌های خارجی، بازرگانی خارجی و موازنه پرداخت‌ها در آذرماه ۱۴۰۳

- **نرخ ارز**

در آذرماه ۱۴۰۳ هر دلار آمریکا در بازار غیررسمی با نرخ متوسط ۷۲۱/۲ هزار ریال معامله شد که نسبت به آبان‌ماه ۵/۹ درصد افزایش یافته است. همچنین در این ماه نرخ فروش حواله و اسکناس دلار آمریکا در مرکز مبادله ارز و طلا هر دو با ۹/۸ درصد افزایش نسبت به آبان‌ماه، به ترتیب به رقم ۵۴۴/۹ و ۵۶۰/۲ هزار ریال رسیدند. تداوم درگیری‌های نظامی در منطقه و برخی تحولات و تنش‌های سیاسی و تاثیرگذاری روی‌دادهای مورد اشاره بر انتظارات تورمی فعالین اقتصادی، دلیل اصلی افزایش نرخ دلار در بازار غیررسمی در این ماه بوده است. ضمن اینکه در این ماه، بانک مرکزی با هدف بازگشت حداکثری ارز حاصل از صادرات و افزایش عرضه در بازار رسمی ارز و کاهش انحرافات ارز از چرخه رسمی، شفاف‌سازی بیشتر در بازار ارز و کاهش شکاف نسبی نرخ ارز در بازارهای رسمی و غیررسمی، اقدام به راه‌اندازی سامانه ارز تجاری نمود.

- **بدهی‌های خارجی (تعهدات بالفعل)**

مانده بدهی‌های خارجی کشور در پایان آذرماه ۱۴۰۳ حدود ۴/۴ میلیارد دلار بود که در مقایسه با پایان اسفندماه ۱۴۰۲، معادل ۱۲/۵ درصد کاهش نشان می‌دهد. از این میزان بدهی، ۶۱/۱ درصد (معادل ۲/۷ میلیارد دلار) به بدهی‌های کوتاه‌مدت و ۳۸/۹ درصد (معادل ۱/۷ میلیارد دلار) به بدهی‌های بلندمدت اختصاص داشت. بدین‌ترتیب، در پایان آذرماه سال جاری نسبت به پایان اسفندماه ۱۴۰۲، سهم بدهی‌های کوتاه‌مدت از کل بدهی‌های خارجی کشور، ۱۴/۲ واحد درصد افزایش یافت.

- **بازرگانی خارجی**

بر اساس آمار بازرگانی خارجی گمرکی در نه‌ماهه سال ۱۴۰۳، ارزش صادرات (بدون احتساب میعانات گازی) و واردات گمرکی به ترتیب ۴۳/۱ و ۵۰/۹ میلیارد دلار بود که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل به ترتیب ۱۸/۸ و ۵/۲ درصد افزایش نشان می‌دهند. به‌علاوه ارزش هر تن کالای صادراتی و وارداتی نیز در این دوره به ترتیب ۳/۸ و ۸/۲ درصد افزایش یافته است. همچنین طی نه‌ماهه سال جاری، وزن صادرات و واردات گمرکی به ترتیب، ۱۱۶/۳ و ۲۷/۹ میلیون تن بود که نسبت به دوره مشابه سال قبل به ترتیب ۱۴/۵ درصد افزایش و ۲/۸ درصد کاهش نشان می‌دهند.

- **موازنه پرداخت‌ها**

بر اساس برآوردهای مقدماتی، در نه‌ماهه سال ۱۴۰۳ حساب جاری ترازپرداخت‌های خارجی کشور از مازاد ۱۶/۱ میلیارد دلار برخوردار بود که نسبت به مدت مشابه سال قبل از آن افزایش ۱۵۷/۳ درصدی نشان می‌دهد. افزایش ۱۸/۴ درصدی ارزش صادرات نفتی تحت تاثیر افزایش مقدار و قیمت نفت خام صادراتی ایران و افزایش ۱۳/۶ درصدی ارزش صادرات غیرنفتی تحت تاثیر افزایش ارزش صادرات گمرکی کشور، در نهایت منجر به افزایش ۱۶/۴ درصدی ارزش صادرات کالا طی دوره مورد بررسی شدند که برآیند مؤلفه مذکور به همراه افزایش ۲/۹ درصدی ارزش واردات کالا تحت تاثیر افزایش ارزش واردات گمرکی، در نهایت منجر به افزایش ۶۹/۲ درصدی مازاد حساب کالا طی این دوره گردید. همچنین رشد مبادلات تجاری و افزایش ترددهای فرامرزی کالا و مسافر، مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار بر رشد صادرات و واردات خدمات طی این دوره بودند که برآیند آنها در نهایت منجر به افزایش ۱/۵ درصدی کسری حساب خدمات گردید. در نه‌ماهه سال ۱۴۰۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل از آن، کسری حساب درآمد نیز افزایش پیدا کرد. طی نه‌ماهه سال ۱۴۰۳ خالص حساب سرمایه حدود ۱۴/۱ میلیارد دلار بدهکار گردید که در مقایسه با دوره مشابه سال قبل از آن، ۲۵/۴ درصد کاهش نشان می‌دهد. مهم‌ترین علت کاهش بدهکاری حساب سرمایه طی این دوره، کاهش اعتبارات تجاری بوده است. به طور کلی، بدهکاری حساب سرمایه (منفی بودن خالص حساب سرمایه) طی نه‌ماهه سال ۱۴۰۳، ناشی از افزایش خالص مطالبات اشخاص و نهادهای مقیم از دنیای خارج می‌باشد.

تهیه شده در اداره تحقیقات و بررسی‌های اقتصادی بانک مرکزی ج.ا.ا.